

Nota bibliogràfica

Synergariae ou Les Cynipides commensaux d'autres Cynipides dans la Péninsule Ibérique. J. da SILVA TAVARES. Mémoires publiés par la Société Portugaise des Sciences Naturelles.—Série Zoologique—n.º 4.—Lisbonne, 1920, p. I-VIII + 1-77(avec deux planches).—En la forma magistral acostumada tractant dels insectes formadors d'agalles o entomocecidologia, l'autor ens presenta un treball de conjunt sobre els Cinípids (Himenòpters) ibèrics que viuen en agalles però que no poden determinar la formació d'una cecídia, tot lo més poden modificar-ne la creixensa per la producció de nous teixits, usurpant doncs el domicili del propietari o autor de la cecídia i a quins és dona el nom de comensals en oposició als paràsits que són carnissers i devoren al propietari. L'interés de la matèria bé val que hi dediquem una nota un poc extensa.

Diu l'autor en el prefaci, qu'els Cinípids comensals pertanyen tots als 4 gèneres *Sinergus*, *Saphonecrus*, *Ceroptres* i *Periclistus*. Les espècies dels tres primers es desenrotllen en les cecídies dels roures i alzines produïdes per altres Cinípids i rarament àdhuc per Cecidomies (Dípters)—*Arnoldia cerris* i *Dryomyia circinnans*—els *Periclistus* viuen exclusivament en les agalles del Roser. Com resultats de pacients observacions l'autor tracta de la posta de l'ou, el temps que viuen els comensals en les agalles, i la seva influència en modificar les cecídies en formació que queden generalment deformades i àdhuc poden determinar la producció de noves cambres larvals on s'allotjen considerant els cinc casos de Mayr i Kieffer sobre l'indret de la cecídia on es desenrotlla el comensal. Són seus els consells per a la conservació dels Cinípids que poden servir-se secs clavats amb agulles molt fines, o millor en petits tubs tapats, o el procediment de G. Mayr preparant-los amb les agulles fines i curtes que s'usen pels micros i fixant aquestes en un quadradet de molla de sauc qu'es clava en fons de la capsa amb una agulla ordinària. Quan és vol estudiar l'insecte es posa el petit quadradet de molla de sauc sobre'l porta-objectes, sots el microscopi, en totes les posicions necessàries. En els països massa humits, hom no pot pas, a causa de la floridura, servir Cinípids secs; hom ompla aleshores de formol al 2% els tubs qu'els contenen. La solució de formol s'evapora menys i conserva millor els colors que l'alcohol. Per a l'estudi es fa precís primerament fer-los assecar, perquè no's poden pas examinar humits al microscopi. Per lo que pertoca aquest estudi, es preferible examinar els palps, les antenes, les

ales (cel·lula radial), l'epinula ventral i els ganxets dels tarsos a la llum tramesa pel mirall del microscopi. Això és àdhuc necessari quan és tracta de dibuixar-los a la càmera clara. Pels palps, és precís ordinàriament tallar el cap a l'insecte. Les escultures del cap, del tòrax i abdomen no se les pot veure bé més que a una bona llum difusa, cercant sobre la platina giratòria del microscopi el més favorable incident de la llum. La taula del microscopi es col·loca davant d'una gran finestra i per a aquest estudi hom és servirà únicament de dies de sol.

Per a conservar l'insecte en la postura necessària per a cada orguen —aixecat, cap baix, inclinat o horitzontal—el P. Tavares segueix el següent procediment. Posa sobre la làmina del porta-objectes una mica de cola de midó ben espessa. S'hi posa l'insecte que s'hi cola un poc en totes les posicions volgudes àdhuc les més difícils. L'estudi acabat és retirar el Cinípid i si qualche partícula de la cola queda adherenta a l'insecte ella es separarà en el líquid conservador. La goma aràbiga no serveix per a això. Es pot emplear un objectiu bostant fort per a l'estudi d'els orguens que hom examina a la llum reflexa—fins a D. Zeiss—les escultures no poden no obstant ésser vistes sinó a un feble augment—per exemple A. Zeiss i ocular 2 a 4—.

A falta d'un treball de conjunt sobre els Cinípids de la Península, no obstant ésser els nostres Cinípids cecidiaires tan ben coneguts com els de l'Europa central mercès a les investigacions de A. Cabrera i Diaz, R. P. Pantel i sobretot els treballs del Prof. Dr. Kieffer (1899-1902) algun d'aquests en col·laboració del Dr. Von Dalla Torre, el P. Tavares ha augmentat aquestes coneixences amb les seves investigacions començades fa prop de vint anys i qual bibliografia puntualitza. L'autor assaija ara en aquest treball d'aplegar tot lo que hom coneix sobre els comensals de la Península Ibèrica i desembrollar el camí a tots els quins vulguin conèixer aquests insectes tant interessants per a l'estudi de la Biologia. Dona les descripcions fetes sobre els exemplars espanyols o portuguesos que no concorden pas sempre enterament amb els de l'Europa central, ultra de les formes pròpies de la península.

Posant remei a la falta quasi general de figures que puguin ajudar als debutants que s'observa en els autors clàssics, sobre tot en G. Mayr a qui es deuen els principals coneixements sobre els comensals (1873, *Die Einmiethler der mitteleuropäischen Eichengallen*, in Verh. Ges. Wien, v. 22, p.p. 659-726), l'autor ha dibuixat a la càmera clara les entenes i la cel·lula radial de quasi la totalitat de les espècies, en dues làmines.

Segueix al prefaci, la Bibliografia, després la taula dels 4 Gèneres, la descripció del gènere *Synergus* Hartig i la sinopsis de les 29 formes europees amb la descripció d'aquestes formes i relació de les cecídies d'on s'han obtingut i distribució geogràfica. Lo mateix fa per al gènere *Saphonocrus* Dalla Torre i Kieffer i les seves 5 formes europees, per a el gènere

re *Ceroptres* Hartig i *Periclistus* Förster i les seves dues formes europeas respectivament. Acaba amb la explicació de les làmines. Els comensals d'Espanya que allí s'esmenten són:

Synergus umbraculatus (Oliv.), *histrío* Kieff., *histrío pseudohistrío* Tav. n. subsp., *minor* Kieff., *mixtus* Kieff., *evanescens* Mayr *evanescens tudensis* Tav. n. subsp., *ibericus* Tav. n. sp., *gallaicus* Tav. n. sp., *gallaicus annulatus* Tav. n. subsp., *incrassatus* Hart., *gallae-pomiformis* (Fouc.), *radiatus* Mayr, *radiatus testaceipes* Tav. n. subsp., *vulgaris* Hart., *maculatus* Tav. n. sp., *nervosus* Hart., *pallicornis* Hart., *albipes* Hart., *thaumacerus* Dalm., *Saphonecrus connatus luteipes* Tav. n. subsp. i *Periclistus canine*(Hart.). Les localitats espanyoles són: Cuenca: Uclés. Pontevedra: Ciutat, Redondela, Tuy. Orense: Carvallino. Cáceres: S. Martín de Trevijo. El treball fou acabat a Pontevedra, juliol de 1918.— A. CODINA.